

Κύπριοι εθελοντές στους Βαλκανικούς Πολέμους (Ιωάννης Μ. Μιχαλακόπουλος)

[/ Πεμπτούσια](#)

Προ ολίγων ετών συμπληρώθηκε ένας αιώνας από την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων, χάρη στους οποίους η Ελλάδα έγινε πιο ελεύθερη και «ευρύχωρη» για τον Λαό της. Μέσα σε λιγότερο από δέκα μήνες (Οκτώβριος 1912 - Ιούλιος 1913) η χώρα μας διπλασίασε την έκτασή της και κατέστη μια υπολογίσιμη δύναμη στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της ανατολικής Μεσογείου. Τότε, στα στόματα όλων βρίσκονταν οι εν λόγω απελευθερωτικοί πόλεμοι. Στην καρδιά και στην ιστορική μνήμη των απανταχού Ελλήνων ρίζωναν το Σαραντάπορο, το Μπιζάνι, η Έλλη, η Λήμνος, ο Βασιλιάς, ο Βενιζέλος, ο Κουντουριώτης, η IV Μεραρχία, οι Εύζωνες και το «Αβέρωφ»... Σε εκείνη την κρίσιμη περίοδο όπου ακόμα πολλά ... «τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά» έχουν καταγραφεί συγκλονιστικές εκδηλώσεις «εθνικής αλληλεγγύης» εκ μέρους των Ελλήνων ομογενών από Η.Π.Α., Αίγυπτο, Σουδάν και Κρήτη, Κύπρο, Ήπειρο. Χιλιάδες εθελοντές κάλυψαν μεγάλες αποστάσεις ώστε να βρεθούν στα πεδία των μαχών δίπλα στον Ελλαδίτη φαντάρο. Επίσης, μέσω εράνων, εστάλη οικονομική βοήθεια (χρηματικά ποσά, τιμαλφή - δακτυλίδια αρραβώνων κτλ) και πολεμικό υλικό (όπλα, φάρμακα κτλ) για να στηριχθεί η προσπάθεια του Εθνικού Κέντρου.

Κύπριοι εθελοντές των Βαλκανικών Πολέμων από το χωριό Όμοδος της επαρχίας Λεμεσού (από αριστερά: Πολύβιος Βασιλείου, Γαβριήλ Μιχαήλ, Ιωάννης Ηλία, Ιωάννης Στυλιανού)

Η παρούσα αναφορά είναι αφιερωμένη στους Έλληνες της Κύπρου που δήλωσαν παρόντες σε αυτό το πατριωτικό προσκλητήριο. Το ίδιο είχαν πράξει οι πρόγονοί τους με συνέπεια από το 1821 και μετά, κατά τις επαναστατικές κινητοποιήσεις του αλύτρωτου ελληνισμού (πχ Ήπειρος, Θεσσαλία, Κρήτη, Μακεδονία) και τις πολεμικές περιπέτειες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους (πχ «ατυχής» πόλεμος του 1897).

Εν πρώτοις, η είδηση της κήρυξης του πολέμου έγινε δεκτή στη Μεγαλόνησο μέσα σε κλίμα «ιερού ενθουσιασμού». Στις ενορίες των πόλεων και των χωριών αναπέμφθηκαν δεήσεις «υπέρ ευοδώσεως του διεξαγόμενου ιερού ημών αγώνος». Χωρίς να παραγνωρίζεται το -ενίοτε- γλαφυρότατον ύφος του δημοσιογραφικού γραπτού λόγου, ορισμένα άρθρα των τοπικών εφημερίδων είναι χαρακτηριστικά του πνεύματος που είχε επικρατήσει: «Κτυπάτε πολεμάρχους», «Ερρίφθη ο κύβος. Ο Ύψιστος εΐη αρωγός», «Ημέραι εκδικήσεως», «Ιερός πόλεμος» κτλ. Ταυτόχρονα, οι Κύπριοι συνέρρεαν καθημερινά σε προκαθορισμένα κομβικά σημεία για να ενημερωθούν, μέσω τηλεγραφημάτων, περί των εξελίξεων σε στρατιωτικό και διπλωματικό επίπεδο. Μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα της εθνικής εγρήγορσης ανέκυψε το κίνημα του εθελοντισμού προς τη Μητέρα Πατρίδα.

Έτσι, οι Κύπριοι εθελοντές των Βαλκανικών Πολέμων κυμάνθηκαν, με βάση

μετριοπαθείς υπολογισμούς, περίπου σε 1.800, ενώ σε σχετικούς καταλόγους ξεχωρίζουν -ανά επάγγελμα- οι αγρότες, οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι κληρικοί (κυρίως μοναχοί ή δόκιμοι της Μονής Κύκκου) και οι εκπαιδευτικοί. Στατιστικά, εντός των εθελοντών επικρατούν οι καταγόμενοι εκ της επαρχίας Λεμεσού και οι έχοντες ηλικία 18 - 22 ετών. Από τους πολλούς «επώνυμους» εθελοντές αξίζει να μνημονευθούν ο μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος Μεταξάκης, ο βουλευτής Λάρνακας - Αμμοχώστου Ευάγγελος Χατζηιωάννου, ο δήμαρχος Λεμεσού Χριστόδουλος Σώζος, ο αρχιμανδρίτης Μακάριος Μυριανθεύς, οι κορυφαίοι πολιτευτές και βουλευτές της Λεμεσού Ευγένιος Ζήνων, Ιωάννης Κυριακίδης και Νικόλαος Λανίτης, οι μετέπειτα διαπρεπείς φιλόλογοι - ερευνητές Γιάγκος Τορναρίτης και Χρήστος Παντελίδης και ο ποιητής Γλαύκος Αλιθέρης (τότε 16χρονος μαθητής).

Η αποστολή των εθελοντών στην Ελλάδα γινότανε κυρίως μεμονωμένα ή καθ' ομάδας, μέσω Αλεξανδρείας. Μόνο σε δύο περιπτώσεις (τον Ιανουάριο & Ιούλιο του 1913) ναυλώθηκαν, επί τούτου, ατμόπλοια για την απευθείας μεταφορά στον Πειραιά συνολικά πεντακοσίων εθελοντών. Αρχικά, η «αυστηρά ουδετερότης» που είχε επιβληθεί από τη βρετανική κατοχική αρχή για τον πόλεμο στη Βαλκανική χερσόνησο δυσχέραινε το έργο της «στρατολόγησης» και των μετακινήσεων προς Αθήνα.

(συνεχίζεται)